

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudcem Alešem Korejtkem ve věci

žalobkyně: **B. Z.**,
zastoupená obecným zmocněncem K. Z.,

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 4. 4. 2023, č. j. X,

takto:

- I. **Žaloba se zamítá.**
- II. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci

1. Dne 30. 12. 2022 žalovaná zaslala žalobkyni oznámení č. j. X o zvýšení vypláceného starobního důchodu podle § 4 nařízení vlády č. 290/2022 Sb. od 1. 1. 2023 na částku 19 120 Kč měsíčně. Dne 19. 1. 2023 obdržela žalovaná žádost zmocněnce žalobkyně ze dne 16. 1. 2023 o vydání rozhodnutí ve věci valorizace důchodů v lednu 2023 ve smyslu § 86 odst. 2

zák. č. 582/1991 Sb.,¹ o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v rozhodném znění (dále též „zák. č. 582/1991 Sb.“ či „ZOPSZ“). Žalovaná tedy dne 13. 2. 2023 vydala rozhodnutí č. j. X, kterým žalobkyni podle § 67 odst. 2 zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v rozhodném znění (dále též „zákon o důchodovém pojištění“ či „ZDP“), a podle nařízení vlády č. 290/2022 Sb. od 1. 1. 2023 zvýšila procentní výměru starobního důchodu o 5, 1 % (684 Kč) na částku 14 080 Kč měsíčně a základní výměru důchodu o 140 Kč na částku 4 040 Kč měsíčně. Spolu s lednovou splátkou důchodu byla žalobkyni poukázána i částka 624 Kč, jednalo se o „doplatek“ zvýšení vypláceného důchodu podle nařízení vlády č. 290/2022 Sb. a § 67 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění za 23 dnů (od 1. 1. 2023 do dne předcházejícího dni splatnosti důchodu, tj. do dne 23. 1. 2023). Výše doplatku valorizace za období od 1. 1. 2023 do dne předcházejícího dni splatnosti v lednu 2023 byla stanovena jako součin rozdílu mezi celkovou výší důchodu po zvýšení a celkovou výší důchodu před zvýšením a podílu $x/30,4167$, kde x je počet dnů od 1. 1. 2023 do dne předcházejícího dni splatnosti důchodu. Výše doplatku byla zaokrouhlena na celé koruny nahoru. Dále byl žalobkyni v souladu s čl. II zákona č. 323/2021 Sb., ve znění zákona č. 455/2022 Sb., starobní důchod přiznaný od data spadajícího do období před 1. 1. 2023 zvýšen za každé vychované dítě, a to od splátky důchodu splatné v lednu 2023. Vzhledem k tomu, že žalobkyně vychovala dvě děti a starobní důchod jí byl přiznán v období před 1. 1. 2023, byla jí od 24. 1. 2023 zvýšena procentní výměra starobního důchodu o 1 000 Kč měsíčně. Celkem žalobkyni od výše uvedeného data náleží starobní důchod ve výši 19 120 Kč měsíčně.

II.

Žaloba a vyjádření žalované

- Proti rozhodnutí žalované podala žalobkyně žalobu, v níž shodně jako v námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí namítla, že jí jednorázový doplatek k valorizaci nebyl „v rozporu“ s § 116 zák. č. 582/1991 Sb. vyplacen „dopředu“ („lednové doplatky měly být vypláceny ze zákona předem jako prosincové předplatky“). Doplatek byl navíc spočítán „jako $(824/30, 4167) \times 23 = 623,078769$ “, což je „zaokrouhleno nahoru 624 Kč“. Dle žalobkyně ovšem „statistický rok nemá 365, ale 365,25 dne, a tak mělo být počítáno $(824/30,4375) \times 23 = 622,6529774$ “, což je po zaokrouhlení 623 Kč. Žalobkyně by chtěla „tu neprávem získanou korunu vrátit“ a „žádá soud, aby jí to nařídil“. Konečně byla žalobkyni v souladu s čl. II zákona č. 323/2021 Sb., ve znění zákona č. 455/2022 Sb., zvýšena od splátky důchodu splatné v lednu 2023 procentní výměra starobního důchodu o 1 000 Kč měsíčně (500 Kč za každé vychované dítě), což žalobkyně nepovažuje „za správné“, jelikož „prostě ‚od splátky důchodu‘ při zvyšování důchodů je špatně všude“, neboť se „důchody zvyšují od data odvislého od libovůle státu a to data mezi důchodci navzájem různého“ [„dobře“ je dle žalobkyně naopak § 67a odst. 1 písm. b) ZDP, podle něhož se procentní výměra vypláceného důchodu zvyšuje ode dne, v němž poživatel důchodu dosáhl věku 100 let]. V této

¹ § 86 odst. 2 zák. č. 582/1991 Sb. zní: Písemné rozhodnutí se nevydává, jde-li o hromadné zvyšování vyplácených dávek důchodového pojištění; v těchto případech obdrží občan písemné oznámení o zvýšení těchto dávek. V případě nesouhlasu s postupem uvedeným ve větě první lze podat do 60 dnů po splátce dávky důchodového pojištění, od které byla provedena změna její výše, orgánu sociálního zabezpečení, který oznámení zaslal, písemnou žádost o vydání rozhodnutí o zvýšení dávky; orgán sociálního zabezpečení vydá do 30 dnů ode dne, kdy mu byla tato žádost doručena, rozhodnutí o úpravě dávky důchodového pojištění provedené podle věty první.

souvislosti žalobkyně [zejména pak v „*dodatcích*“ k žalobě 1 až 6 (přičemž pouze prvé čtyři dodatky byly doručeny soudu ve lhůtě pro podání žaloby)] předložila soudu řadu hypotetických příkladů, které se navíc liší od případu žalobkyně, poukázala na právní normy, které v nyní posuzovaném případě nebyly vůbec aplikovány [např. na § 16, § 67 odst. 3 a § 67a odst. 1 písm. a), b) ZDP, ve znění platném do 30. 9. 2023], a znovu podrobila kritice závěry pléna Ústavního soudu vyjádřené v odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2020, sp. zn. Pl.ÚS 47/18, s tím, že Ministerstvo práce a sociálních věcí ve zmiňované věci „*vymyslelo pseudoargument*“, že „*stejný počet splátek zajistí rovnost a ÚS dal té hlouposti bohužel za pravdu*“ (protože „*stejný počet splátek zajistí houbelec a ne rovnost*“), přičemž „*celá justice to po něm zatím opakuje*“. Přitom to dle žalobkyně chce „*jen trochu selského rozumu, znalosti logického myšlení a kupeckých počtů, neb o žádnou vyšší matematiku nejde*“. Ze všech výše uvedených důvodů žalobkyně navrhl, aby soud „*nařídil žalované, aby napříště respektovala zákon a lednové doplatky vyplácela předem, jak jí ukládá zákon (např. formou předplatek spolu s prosincovou dávkou důchodu)*“. Dále žalobkyně požádala o přednostní projednání věci, aby se „*mohly již lednové doplatky 2024 vyplácet v prosinci 2023*“.

3. Žalovaná ve vyjádření k žalobě setrvala na závěrech obsažených v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, které je dle jejího názoru věcně správné a zákonné. Jelikož právní normy, které byly žalovanou v nyní projednávané věci užity, nejsou protiústavní, měla by být žaloba bez toho, aby soud předkládal věc Ústavnímu soudu, zamítnuta.

III.

Posouzení věci soudem

4. Soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále též „s. ř. s.“) žalobou napadené rozhodnutí [přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§75 odst. 1 s. ř. s.)], a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
5. Předně soud připomíná, že rozsah přezkumu žalobou napadeného správního rozhodnutí je ve správním soudnictví vymezen žalobními body (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). V odůvodnění rozsudku rozšířeného senátu ze dne 20. 7. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017 – 31, č. 3733/2018 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud uvedl, že ve lhůtě pro podání žaloby musí uplatnit žalobce alespoň jeden žalobní bod, aby jeho žaloba byla projednatelná, jinak má být odmítnuta podle § 37 odst. 5 s. ř. s. O další žalobní body lze podanou žalobu rozšířit jen ve lhůtě pro její podání (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). K žalobním bodům uplatněným po uplynutí lhůty pro podání žaloby soud nesmí přihlídnout. Takto upravená koncentrace řízení není samoučelná: jejím smyslem je postavit najisto rozsah důvodů, na jejichž základě bude soud přezkoumávat napadené rozhodnutí, čímž má být zajištěna patřičná míra právní jistoty účastníků řízení a rychlosti řízení. Současně platí, že prostřednictvím následného „doplňování“ žaloby nelze „*do věci přinášet nic zásadně nového ve smyslu dalších důvodů pro zrušení napadeného rozhodnutí. V opačném případě by totiž byl naopak na místě závěr, že se jedná o rozšíření o další žalobní bod*“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2013, č. j. 7 As 10/2013-30). I kdyby žalobce tvrdil, že v žalobě uplatnil námitky jen v obecné rovině a doplňujícími podáními je jen rozvedl a konkretizoval, tak by musel toto doplnění učinit ve zmíněné zákonné lhůtě (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). Jak totiž výstižně v minulosti konstatoval desátý senát Nejvyššího správního soudu, „*uplatnění obecné žalobní*

námítky není otevřením bezedné nádoby možných pochybení správního orgánu, ze kterých žalobce může libovolně vytahovat další a další konkrétní námítky až do rozhodnutí soudu, ale pouze zastřešující typovou kvalifikací konkrétních námitek, které nicméně žalobce musí uplatnit ve lhůtě pro podání žaloby“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2017, č. j. 10 Afs 100/2017-91, bod 21).

6. Dále soud zdůrazňuje, že ačkoliv je povinností orgánů veřejné moci svá rozhodnutí řádně odůvodnit, nelze tuto povinnost interpretovat jako požadavek odpovědi na každou námitku, resp. argument. Rozsah reakce na konkrétní námítka je co do šíře odůvodnění spjat s otázkou hledání míry (proto zpravidla postačuje, jsou-li vypořádány alespoň základní námítka účastníka řízení – srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008–13), případně i s akceptací odpovědi implicitní - tzn., že na námítka lze reagovat i (např.) tak, že v odůvodnění svého rozhodnutí orgán veřejné moci prezentuje od názoru žalobce odlišný názor, který zdůvodní tak, že toto zdůvodnění poskytuje dostatečnou oporu výroku rozhodnutí [„není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“ (nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, bod 68)]. Ostatně i Ústavní soud v případě, že námítka stěžovatelů nejsou způsobilé změnit výrok jeho rozhodnutí, tyto nevypořádává (srov. např. nález ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. II. ÚS 2029/08, bod 24), neboť si je plně vědom toho, že požadavky kladené na orgány veřejné moci – pokud jde o detailnost a rozsah vypořádání se s námitkami adresátů jejich aktů – nesmí být přemrštěné. Takový postup je vhodný zejména u obsáhlých podání (jakým je i žaloba žalobkyně - včetně všech dodatků), které v zásadě ulpívají na detailech a formálních námitkách, jež nemohou mít vliv na konečný závěr soudu o důvodnosti návrhu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2019, č. j. 1 Afs 8/2019 – 56, a ze dne 4. 8. 2023, č. j. 10 Afs 12/2021 – 75, bod 50). Jiný postup by ohrožoval funkčnost orgánů veřejné moci, především pak jejich schopnost efektivně (zejména v přiměřené době a v odpovídajícím rozsahu) plnit zákonem jim uložené úkoly (k tomu srov. i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2020, č. j. 9 As 413/2018 – 43, bod 21). Z výše uvedených důvodů proto např. soud není povinen reagovat na košatou a obsáhlou žalobu stejně košatým a obsáhlým rozsudkem (shodně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2015, č. j. 10 Afs 18/2015 – 48, bod 35, popř. rozsudky téhož soudu ze dne 5. 2. 2021, č. j. 5 As 140/2019 – 93, bod 41, a ze dne 5. 3. 2021, č. j. 5 As 267/2019 – 106, bod 66). Implicitně lze samozřejmě vypořádat i důkazní návrhy účastníků řízení (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. III. ÚS 35/19, bod 62, či rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2017, č. j. 9 Ads 225/2016 – 61, body 42 a 44, a ze dne 11. 7. 2019, č. j. 5 Ads 213/2018 – 25, bod 18).
7. Lze tedy shrnout, že (jak výstižně konstatoval Nejvyšší správní soud v odůvodnění rozsudku ze dne 27. 9. 2022, č. j. 2 As 272/2020 – 81, bod 26) „obecně není dána povinnost soudu posoudit všechny námítka vznesené v řízení a ty obsáhle vyvrátit; jeho úkolem je uchopit obsah a smysl přednášené argumentace a vypořádat se s ní“. Současné platí, že není smyslem soudního přezkumu stále dokola podrobně opakovat již jednou správně vyřčené, a proto bude soud tam, kde se závěry správních orgánů shodne, na tyto odkazovat, event. je stručně shrne. Soud přitom není povinen hledat způsob pro alternativní a

originální vyjádření závěrů, které již přesvědčivě vyslovily správní orgány (podobně srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2014, č. j. 6 As 54/2013 – 128, popř. rozsudek téhož soudu ze dne 4. 3. 2015, č. j. 6 As 72/2014 – 88), resp. soud není povinen vše znovu převyprávět „vlastními slovy“ (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 11. 2020, sp. zn. III. ÚS 1889/20).

8. Konečně je vhodné ve vztahu k samotnému soudnímu přezkumu dodat i to, že pojem „úplný přezkum“ (plná jurisdikce) není ani Evropským soudem pro lidská práva (srov. rozsudek ze dne 20. 10. 2015 ve věci č. 40378/10 – Fazio Ali proti Spojenému království) vykládán doslova a Evropský soud pro lidská práva se v zásadě spokojí, bude-li přezkum dostatečný (sufficient review). Je třeba též přihlídnout ke zvláštnostem řízení ve správním soudnictví, v rámci něhož může být skutkový přezkum v zásadě omezený a soudní orgán se může zaměřit spíše na přezkum předchozího řízení než na přijímání skutkových závěrů. Z článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod dle Evropského soudu pro lidská práva nevyplývá právo na přístup k soudu, který může nahradit názor správního orgánu svým vlastním názorem; v této souvislosti Evropský soud pro lidská práva zdůrazňuje, že musí být respektována rozhodnutí správních orgánů založená na vhodnosti (expediency), která jsou mnohdy přijímána ve specializovaných oblastech práva (srov. např. Bryan proti Spojenému království, č. 19178/91, rozsudek ze dne 22. 11. 1995, § 47).
9. K věci samé soud nejprve uvádí, že žalovaná rozhodla v souladu se zákonem, což ostatně ani žalobkyně v žalobě nezpochybňovala (a potvrdila to i při jednání dne 25. 10. 2023).
10. Žalovaná v souladu s § 67 odst. 2 ZDP podle § 4 nařízení vlády č. 290/2022 Sb. od 1. 1. 2023 zvýšila procentní výměru starobního důchodu žalobkyně o 5, 1 % (684 Kč) na částku 14 080 Kč měsíčně a základní výměru starobního důchodu žalobkyně o 140 Kč na částku 4 040 Kč měsíčně.
11. Spolu s lednovou splátkou důchodu byla žalobkyni správně poukázána i částka 624 Kč, jednalo se o „doplatek“ zvýšení vypláceného důchodu podle nařízení vlády č. 290/2022 Sb. a § 67 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění za 23 dnů (od 1. 1. 2023 do dne předcházejícího dni splatnosti důchodu, tj. do dne 23. 1. 2023). Zavedení samostatného doplatku je důsledkem toho, že § 67 odst. 2 ZDP (podle kterého se nově² základní výměry a procentní výměry vyplácených důchodů zvyšují od 1. ledna kalendářního roku, ve kterém dochází k zvýšení) nereflektuje § 116 odst. 1 ZOPSZ, dle něhož se dávky důchodového pojištění vyplácejí dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky. Nastavený systém výplat tak sice odpovídá požadavku citovaného

² Do 31. 12. 2021 (zák. č. 469/2020 Sb.) platilo, že základní výměry a procentní výměry vyplácených důchodů se zvyšují od splátky důchodu splatné v lednu. Jak se praví v důvodové zprávě k (nyní již schválenému) návrhu novely zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (sněmovní tisk 443/0, dostupný na www.psp.cz), „*režim vyplácení důchodů byl až do konce roku 2021 plně funkční a v podstatě bezproblémový. Zásadní komplikace však přinesl zákon č. 469/2020 Sb., který na základě chybně připraveného poslaneckého pozměňovacího návrhu a bez respektu k relevantní judikatuře Ústavního soudu (srov. sp. zn. Pl. ÚS 47/18 ze dne 12. 5. 2020) novelizoval ust. § 67 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „ZDP“) v tom směru, že s účinností od 1. ledna 2022 se pravidelná valorizace důchodů provádí nikoliv od lednové splátky nového roku, ale od 1. ledna. V návaznosti na to vyvstala od 1. ledna 2022 potřeba vyplácet pojištěncům, u nichž je plátcem důchodu ČSSZ, tzv. jednorázové doplatky valorizace, a to vždy současně se splátkou důchodu splatnou v lednu příslušného kalendářního roku“.*

ustanovení, nicméně neumožňuje zvýšit hromadně důchody již od 1. 1. 2023 (jak vyžaduje § 67 odst. 2 ZDP), ale až od lednové splátky (mimo hromadné zvyšování důchodů se samostatný doplatek valorizace nestanovuje).³ Výše doplatku za období od 1. 1. 2023 do dne předcházejícího dni splatnosti v lednu 2023 byl stanoven jako součin rozdílu mezi celkovou výší důchodu po valorizaci a celkovou výší důchodu před valorizací a podílu $x/30,4167$, kde x je počet dnů od 1. 1. 2023 do dne předcházejícího dni splatnosti [důchod po zvýšení – důchod před zvýšením $\times$ (počet dnů od 1. ledna 2022 do dne předcházejícího dni splatnosti důchodu $\div 30,4167$)]. Výše doplatku byla zaokrouhlena na celé koruny nahoru.

12. Nelze souhlasit s tezí žalobkyně, že jí jednorázový „doplatek“ k valorizaci nařízené vládou nařízením č. 290/2022 Sb. (§ 4 odst. 1) nebyl „v rozporu“ s § 116 zák. č. 582/1991 Sb. vyplacen „dopředu“ v prosinci („lednové doplatky měly být vypláceny ze zákona předem jako prosincové předplatky“), neboť nařízení vlády č. 290/2022 Sb. se stalo účinným až 1. 1. 2023. Těžko proto mohlo být před 1. 1. 2023 žalobkyni vyplacen doplatek (=valorizovaná část jedné splátky důchodu), když právní norma (§ 4 odst. 1 nařízení vlády č. 290/2022 Sb.), na základě které byl důchod žalobkyně zvýšen, se stala účinnou až 1. 1. 2023. Teprve dnem účinnosti je totiž možná aplikace právního předpisu (teprve od této doby jsou normy v něm obsažené právně vynutitelné). Navíc tzv. jednorázový doplatek k valorizaci (stejně jako řada jiných doplatků, které se mohou vyplácet i několik let zpětně) nelze označit za pravidelnou měsíční výplatu důchodu, na niž by se vztahoval režim § 116 odst. 1 ZOPSZ.
13. Pokud žalobkyně dále namítala, že byl jednorázový doplatek k valorizaci spočten [podle vzorce důchod po zvýšení – důchod před zvýšením $\times$ (počet dnů od 1. 1. 2022 do dne předcházejícího dni splatnosti důchodu $\div 30,4167$)] chybně [neboť dle žalobkyně byl nesprávně použit koeficient 30,4167 (pozn. soudu: tento koeficient je obsažen i v dané věci neaplikovaném § 16 odst. 1 ZDP)], v důsledku čehož bylo žalobkyni vyplaceno o 1 Kč více a žalobkyně by chtěla „tu neprávem získanou korunu vrátit“ [a proto „žádá soud, aby jí to nařídil“ (což nemusí, může tak učinit sama)], pak přehlíží, že soudy ve správním soudnictví poskytují ochranu veřejným subjektivním právům (§ 2 s. ř. s.), aktivní procesní žalobní legitimaci má pak ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají,

³ Má-li důchodce (žalobkyně) splatnost od každého 24. dne v měsíci, lhůtová výplata důchodu (tj. měsíčně se opakující důchodové dávky) vypláceného dopředu jí náleží takto: 24. ledna – 23. února, 24. února – 23. března, 24. března – 23. dubna, 24. dubna – 23. května, 24. května – 23. června, 24. června – 23. července, 24. července – 23. srpna, 24. srpna – 23. září, 24. září – 23. října, 24. října – 23. listopadu, 24. listopadu – 23. prosince, 24. prosince – 23. ledna, 24. ledna – 23. února, 24. února – 23. března, 24. března – 23. dubna, 24. dubna – 23. května, 24. května – 23. června, 24. června – 23. července, 24. července – 23. srpna, 24. srpna – 23. září, 24. září – 23. října, 24. října – 23. listopadu, 24. listopadu – 23. prosince, 24. prosince – 23. ledna, 24. ledna – 23. února, 24. února – 23. března, 24. března – 23. dubna, 24. dubna – 23. května, 24. května – 23. června, 24. června – 23. července, 24. července – 23. srpna, 24. srpna – 23. září, 24. září – 23. října, 24. října – 23. listopadu, 24. listopadu – 23. prosince, 24. prosince – 23. ledna, 24. ledna – 23. února ... atd. Pokud náleží zvýšení procentní výměry od splátky důchodu 5, 1 %, zvyšuje se důchodci (žalobkyni) procentní výměra od splátky důchodu o těchto 5, 1 %. Pokud náleží zvýšení procentní výměry od 1. ledna (jako v nyní projednávané věci), je zřejmé, že se důchodci (žalobkyni) zvyšuje lednová splátka důchodu o 5, 1 % (lednová splátka důchodu = 24. ledna – 23. února) a zároveň i dílčí část prosincové splátky důchodu (prosincová splátka = 24. prosince – 23. ledna) za/na období od 1. ledna do 23. ledna. Tato částka pak představuje tzv. jednorázový doplatek k valorizaci.

mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti (§ 65 odst. 1 s. ř. s.), případně ten, kdo tvrdí, že postupem správního orgánu byl zkrácen na právech, která jemu přísluší, takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí (§ 65 odst. 2 s. ř. s.). Žalobce tak může tvrdit pouze porušení svých subjektivních práv, nemůže úspěšně namítat zásah do práv jiného subjektu či zásah do veřejných subjektivních práv neurčených osob (veřejnosti), žaloba podaná podle § 65 s. ř. s. není *actio popularis*. Aktivní legitimaci k podání žaloby ve veřejném zájmu pak soudní řád správní přiřknul pouze veřejnému ochránci práv a nejvyššímu státnímu zástupci. Postup žalované při výpočtu jednorázového doplatku k valorizaci, i kdyby nesprávný skutečně byl (tzn., že měl být místo tradičně užívaného koeficientu 30,4167 užit žalobkyní v námitkách uvedený koeficient 30,4375), se však v právní sféře žalobkyně nijak negativně neprojevil, neboť žalobkyni byla v jeho důsledku vyplacena po zaokrouhlení 1 Kč (dle jejího tvrzení) navíc. Pokud by soud přiznal této námitce relevanci a věcně se jí zabýval, dostala by se žalobkyně z pozice žalobkyně namítající zkrácení svých veřejných subjektivních práv do pozice univerzálního strážce zákonnosti ve veřejné správě. Takové postavení jí však nepřísluší. Žalobkyně není garantem zákonnosti rozhodování správních orgánů (resp. zákonnosti a ústavnosti vůbec) a není ani subjektem, který by byl oprávněn podat žalobu ve veřejném zájmu (viz § 66 s. ř. s.). Nikoliv veškerá činnost (případně veškeré pochybení) veřejné správy je podrobena soudní kontrole ze strany fyzických a právnických osob, ale pouze ta, kdy činnost správy přesáhne do jejich veřejných subjektivních práv (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2011, č. j. 7 As 108/2010 – 71).

14. Důvodné nejsou ani námitky týkající se výchovného. Dle čl. II zákona č. 323/2021 Sb., ve znění zákona č. 455/2022 Sb., se starobní důchod přiznaný od data spadajícího do období před 1. 1. 2023 zvyšuje za každé vychované dítě o 500 Kč měsíčně, a to od splátky důchodu splatné v lednu 2023 (toto zvýšení náleží k procentní výměře starobního důchodu). Vzhledem k tomu, že žalobkyně vychovala dvě děti a starobní důchod jí byl přiznan v období před 1. 1. 2023, byla jí od 24. 1. 2023 zcela v souladu se zákonem zvýšena procentní výměra starobního důchodu o 1 000 Kč měsíčně. K námitkám žalobkyně, že zvýšení „*od splátky důchodu*“ není „*správné*“, jelikož „*prostě, od splátky důchodu při zvyšování důchodů je špatně všude*“, neboť se „*důchody zvyšují od data odvislého od libovůle státu, a to data mezi důchodci navzájem různého*“, soud uvádí, že k této námitce se již na popud žalobkyně soudy vyjadřovaly mnohokrát [a to jak soudy správní (včetně finálního vnitrostátního interpreta správního práva, tedy Nejvyšší správní soud), tak soud Ústavní (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2023, č. j. 7 Ads 241/2021 – 67, a judikaturu tam citovanou)], přičemž dospěly k závěru, že tato námitka důvodná není. Konkrétně nálezem ze dne 12. 5. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 47/18, Ústavní soud zamítl návrh skupiny 41 poslanců Poslanecké sněmovny na zrušení § 67 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění s tím, že ustanovení § 67 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2021, podle něhož základní výměry a procentní výměry vyplácených důchodů se zvyšují od splátky důchodu splatné v lednu, není v rozporu s čl. 1, čl. 3 odst. 1, čl. 11 odst. 1 ani čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod dále též „*Listina*“). I Nejvyšší správní soud se ve svých rozsudcích přiklonil k právnímu názoru zastávanému v uvedené věci žalovanou, neboť opakovaně dospěl k závěru, že „*jediným rozdílem mezi důchodci s různým termínem výplaty důchodu je skutečnost, že někteří dosáhnou na valorizované částky dříve (v praxi jen v rádech dnů) než jiní, ale nikoli za delší období, takže nemůže dojít k situaci, že by důchodci s pozdějším výplatním termínem důchodu na některé*

částky nedosáhli vůbec“ (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 15/2013 – 73), takže k ústavně neakceptovatelné „nerovnosti mezi důchodci s různým termínem výplaty důchodu (různým termínem faktického promítnutí valorizace) ve skutečnosti nemůže dojít“ (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 15/2013 – 71, č. j. 2 Ads 15/2015 – 49 a č. j. 1 Ads 171/2015 – 39). Jak Nejvyšší správní soud zdůraznil, „jediným rozdílem mezi důchodci s různým termínem výplaty je skutečnost, že někteří dosáhnou na valorizované částky dříve než jiní“ (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 15/2013 – 71 a č. j. 1 Ads 171/2015 – 39). Tato „dílčí nerovnost“ je však „zcela zanedbatelná a nedosahuje ústavních rozměrů“. Zásadě rovnosti v právech je totiž třeba rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům mezi právními subjekty nesmí být projevem libovůle, neplyne z ní však, že by každému muselo být přiznáno jakékoliv právo. Jinými slovy, ne každé nerovné zacházení s různými subjekty lze hodnotit jako porušení principu rovnosti, tedy jako protiprávní diskriminaci jedněch subjektů ve srovnání s jinými subjekty. Dílčí nerovnost spočívající v odlišném okamžiku, kdy mají důchodci valorizovaný důchod k dispozici, nelze považovat za neodůvodněnou ani nepřiměřenou (a to z důvodů, které Nejvyšší správní soud vyložil v rozsudku č. j. 2 Ads 15/2015 – 49 a v rozsudku č. j. 1 Ads 171/2016 – 39, na které tímto soud odkazuje). Nejvyšší správní soud v daných souvislostech proto výslovně konstatoval, že za těchto okolností není žádného důvodu, aby docházelo k nějakým kompenzacím nebo ke změně právní úpravy (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Ads 121/2015 – 49).

15. Vzhledem k tomu, že formulace v čl. II zákona č. 323/2021 Sb., ve znění zákona č. 455/2022 Sb., je shodná („od splátky důchodu splatné v lednu“) s formulací užitou v § 67 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2021, jsou závěry Ústavního soudu plně využitelné i v nyní projednávané věci a soud na ně v zájmu hospodárnosti plně odkazuje a konstatuje, že čl. II odst. 1 zákona č. 323/2021 Sb., ve znění zákona č. 455/2022 Sb., dle kterého se procentní výměra starobního důchodu přiznaného ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, zvyšuje o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, nepovažuje za rozporné s čl. 1, čl. 3 odst. 1, čl. 11 odst. 1 ani čl. 30 odst. 1 Listiny, a proto řízení nepřerušil a věc nepředložil Ústavnímu soudu k posouzení ústavnosti „klauzule od splátky důchodu“, jak navrhovala žalobkyně, neboť ústavnost této (slovy žalobkyně) „klauzule“ již byla Ústavním soudem komplexně posouzena⁴ [ostatně i Nejvyšší správní soud v minulosti nepředložil věc Ústavnímu soudu, když uzavřel, že „posuzovaný aspekt zákona o důchodovém pojištění není v rozporu s ústavním pořádkem“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Ads 15/2015 – 49)]. Žalobkyně sama přitom v žalobě žádné nové argumenty nepředložila, pouze opětovně odkázala na posudek znalce Ing. J. V., ačkoliv tento důkaz opakovaně vyhodnotil jako nadbytečný jak Nejvyšší správní soud, tak Ústavní soud. I tento soud opakuje, že klíčové pro posouzení důvodnosti žaloby jsou otázky právní, nikoliv skutkové, přičemž znalec není oprávněn k otázkám právním se

⁴ V případě právních norem, které v nyní posuzovaném věci nebyly vůbec aplikovány [např. na § 16, § 67 odst. 3 a § 67a odst. 1 písm. a), b) ZDP, ve znění platném do 30. 9. 2023], postup dle § č. 95 odst. 2 Ústavy vůbec nepřipadal v úvahu, neboť podmínka návrhového oprávnění soudu vyslovená v čl. 95 odst. 2 Ústavy, aby požadavek zrušení zákona směřoval proti zákonu, „jehož má být při řešení věci použito“, je splněna jen tehdy, „jedná-li se o zákon, resp. jeho jednotlivé ustanovení, jehož aplikace má být bezprostřední“, případně „je nezbytná jeho nevyhnutelná aplikace a nikoli jen hypotetické použití, resp. jiné širší souvislosti“ (usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2000, sp. zn. Pl. ÚS 39/2000, č. 39/2000 Sb. ÚS).

vyjadřovat. Dále žalobkyně poukázala na rozhodnutí žalované ze dne 11. 3. 2016 o zvýšení základní výměry starobního důchodu podle vyhlášky č. 244/2015 Sb. Toto rozhodnutí ovšem s věcí žalobkyně prima vista nijak nesouvisí. Stejně tak není nutno se zabývat žalobkyní tvrzeným rozporem § 67a odst. 1 ZDP a § 67a odst. 2 ZDP, neboť zmíněné právní normy v nyní posuzované věci nebyly vůbec aplikovány. Při jednání soudu pak zástupce žalobkyně navíc výslovně uvedl, že nemá žádné důkazní návrhy, resp. že netrvá na tom, aby soud dokazování prováděl (a to ani zmíněným posudkem Ing. J. V., který již seznamu znalců zapsán není).

16. Taktéž skutečnost, že je navrženo (sněmovní tisk 443/0, dostupný na www.psp.cz) změnit výplatní období z klouzavého měsíce na měsíc kalendář, nijak argumentaci Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu připomenutou výše neoslabuje. Naopak z důvodové zprávy plyne, že navržená změna je (nikoliv jedinou možnou) reakcí na „zákon č. 469/2020 Sb., který na základě chybně připraveného poslaneckého pozměňovacího návrhu a bez respektu k relevantní judikatuře Ústavního soudu (srov. sp. zn. Pl. ÚS 47/18 ze dne 12. 5. 2020) novelizoval § 67 zdp v tom směru, že s účinností od 1. ledna 2022 se pravidelná valorizace důchodů provádí nikoliv od lednové splátky nového roku, ale od 1. ledna“.
17. Je pravda, že dle § 34a odst. 1 ZDP (který ovšem v případě žalobkyně správně aplikován nebyl) se výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29 odst. 1 až 4 nebo podle § 31, na žádost zvyšuje ode dne, od něhož se tento důchod přiznává, za každé dítě, které pojištěnec vychoval, což vzhledem k čl. II zák. č. 323/2021 Sb. (příčemž čl. I téhož zákona byl - mimo jiné - do ZDP vložen za § 34 zmíněný § 34a) skutečně znamená (slovy žalobkyně), že „ten, kdo jde do důchodu na Nový rok 2023, dostane již od 1. ledna, ten, kdo tam na Nový rok už byl až od ledna např. 24.“, nicméně tento rozdíl je opět pouze rozdílem ve výplatním termínu a ústavně neakceptovatelnou nerovnost nezakládá (k tomu srov. - mutati mutandis - rozsudky Nejvyššího správního soudu ve věcech žalobkyně evidovaných pod sp. zn. 2 Ads 121/2015 a 1 Ads 171/2016), jak bylo objasněno výše. K nerovnostem by naopak došlo, kdyby soud akceptoval tezi o nutnosti jednorázového „doplatku“ k výchovnému, jak ji rozvinula v „doplňku“ č. 1 žaloby žalobkyně. Výchovné je totiž v podstatě jednorázová částka (v roce 2023 ve výši 500 Kč), o kterou se zvyšuje procentní výměra starobního důchodu (při přiznání důchodu, nebo podle výše zmíněného přechodného ustanovení od splátky starobního důchodu splatné v lednu) za dítě, které pojištěnec vychoval, při splnění zákonem stanovených podmínek. V případě, že by, jak navrhuje žalobkyně, bylo 500 Kč (při dvou dětech 1000 Kč) rozpočítáno na „deniny“ (v rozporu se zákonem) na dobu od 1. ledna do dne předcházejícího lednové splátce důchodu, došlo by ke vzniku nerovností, neboť výše výchovného by nebyla odvislá od počtu dětí, které byly vychovávány, nýbrž (slovy žalobkyně - viz námitky proti prvostupňovému rozhodnutí žalované) „od data odvislého od libovůle státu, a to data mezi důchodci navzájem různého“. Každému důchodci by tedy náležel jinak vysoký „doplatek“ k výchovnému. Takový postup byl v rozporu s právní úpravou i se zásadou rovnosti, neboť podle čl. II zákona č. 323/2021 Sb. se starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. 1. 2023, zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, jsou-li splněny podmínky stanovené v bodech 3 až 5; toto zvýšení náleží k procentní výměře starobního důchodu. S „doplatkem“ k výchovnému by tedy důchodce s vyšší splatností důchodu (kupř. žalobkyně) obdržel vždy

více, ačkoliv dle logiky věci by při rovném přístupu měla být výše výchovného za každé dítě, které bylo vychovááno, shodná u všech důchodců s různým termínem splatnosti.

18. Ani odkaz žalobkyně na právní úpravu obsaženou v § 67a odst. 1 písm. b) ZDP (ve znění účinném do 30. 9. 2023), podle něhož se důchod zvyšoval ode dne, v němž poživatel důchodu dosáhl věku 100 let, není přiléhavý, neboť se jedná o výjimečný případ (o případ nesrovnatelný s případem žalobkyně). Důchody stoletých občanů se totiž takto zvyšovaly pravidelně od roku 1969, přičemž důvodem tohoto postupu byla snaha finančně přispět stoletým lidem k pokrytí zvýšených životních nákladů souvisejících s velmi vysokým věkem. Ustanovení § 67a ZDP, podle něhož se procentní výměra vypláceného důchodu zvyšuje o 2 000 Kč měsíčně ode dne, v němž poživatel důchodu dosáhl věku 100 let, bylo pak vloženo přímo do zákona o důchodovém pojištění zákonem č. 264/2006 Sb. s účinností od 1. 7. 2006. Jednalo se o právní zakotvení dřívějšího mimořádného rozhodnutí ministra práce a sociálních věcí v rámci zmocnění k odstranění tvrdosti zákona, podle něhož se v den dosažení 100. výročí narození důchodci předávalo rozhodnutí o zvýšení důchodu o 1 000 Kč od dovršení 100 let, včetně osobního dopisu ministra. Jak je zřejmé, jedná se o mimořádné opatření s dlouhou historií, které má své opodstatnění (nejedná se o projev libovůle, opatření má objektivní a rozumné odůvodnění). Toto mimořádné zvýšení důchodu k pokrytí zvýšených životních nákladů při dosažení shora uvedeného významného životního jubilea je navíc poskytováno jen relativně malé skupině osob (cca 700 osob ročně). Diskriminací se rozumí rozdílné zacházení s osobami nacházejícími se ve srovnatelné situaci, které nemá objektivní a rozumné odůvodnění (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 15/02, č. 40/2003 Sb., a ze dne 6. 6. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 42/04, č. 405/2006 Sb.). O takový případ se však ze shora uvedených důvodů *prima vista* nejedná.
19. Konečně pokud jde o petit žaloby („*požaduji, aby soud nařídil žalované, aby napříště respektovala zákon a lednové doplatky vyplácela předem*“), který žalovaná ve svém vyjádření označila za „zmatečný“, pak soud nejprve připomíná, že přepjatý formalismus při posuzování náležitostí žaloby ve správním soudnictví - a stejně tak i jakýchkoliv jiných procesních úkonů účastníků řízení - neodpovídá principu materiálního právního státu, ale ani samotnému poslání soudnictví. Ze žaloby je *prima vista* zřejmé, že žalobkyně nesouhlasí s výrokem žalobou napadeného rozhodnutí. Ze zákona přitom vyplývá jen jedno možné rozhodnutí soudu (dle § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.), pokud shledá žalobu důvodnou, a to, že napadené rozhodnutí zruší a věc vrátí žalované k dalšímu řízení (nicotnost rozhodnutí správního orgánu tvrzena nebyla a žaloba též nesměřovala proti rozhodnutí, jímž správní orgán uložil trest za správní delikt). Nikdo racionálně uvažující proto nemůže tvrdit, že bez doplnění požadovaných náležitostí by soud nepochopil, co je v této věci předmětem řízení a čeho chce žalobkyně dosáhnout (srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2009, č. j. 6 Ads 62/2009 – 27). Žalovanou zdůrazněné nedostatky petitu tedy projednání žaloby nebránily, ostatně při jednání dne 25. 10. 2023 žalobkyně jasně uvedla, že požaduje, aby soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

IV.

Závěr a náklady řízení

20. Soud tedy shrnuje, že žaloba nebyla důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl (výrok I). O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. (výrok II). Žalobce nebyl v tomto řízení procesně úspěšný a žalovaná ze zákona nemá právo na náhradu nákladů řízení. Proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

Poučení:

Rozsudek, který byl doručen účastníkům, je v právní moci.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost (mimořádný opravný prostředek) ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice 1. listopadu 2023

Aleš Korejtko v. r.
samosoudce